

Tehnička škola Čakovec
Športska 5, 40 000 Čakovec

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA
ZA
RUKOVATELJA CNC TOKARILICOM**

Čakovec, ožujak, 2019.

1. OPĆI PODACI O PROGRAMU

• NAZIV PROGRAMA

Program osposobljavanja za rukovatelja CNC tokarilicom

• OBRAZOVNI SEKTOR

Strojarstvo, brodogradnja i metalurgija

• RAZINA SLOŽENOSTI POSLOVA

2

• TRAJANJE PROGRAMA

145 sati

• OPRAVDANOST DONOŠENJA PROGRAMA

Program osposobljavanje ima svoju opravdanost u:

1. Usklađenosti sa potrebama tržišta rada i mogućnostima zapošljavanja
2. Zapošljavanje u području strojarstva, brodogradnje i metalurgije
3. Kako bi se zadovoljile potrebe poslodavca za određenim profilom poslova/zanimanja
4. Formaliziranje postojećih vještina i znanja
5. Nezaposlenima bez kvalifikacije pomoći će u potrazi za prvim/novim poslom

UVJETI UPISA

U program osposobljavanja za rukovatelja CNC tokarilicom mogu se upisati osobe s:

- završenom srednjom školom tehničkog smjera
- navršenih 18 godina
- liječničkim uvjerenjem o zdravstvenoj sposobnosti za obavljanje poslova rukovatelja CNC tokarilicom

• RADNOOKRUŽENJE I UVJETI RADA

Radno okruženje u kojem će radnik obavljati poslove upravljanja CNC tokarilicom podrazumijeva zatvoreni prostor u kojem se izvode poslovi strojne obrade navedenim strojem. CNC tokarilica je vrsta tokarilice s CNC upravljanjem, a koristi se za tokarenje ili strojnu obradu okruglih (rotacijskih) dijelova. Rad se odvija u strojnim radionicama, ili u određenim specijaliziranim prostorima unutar postrojenja namijenjenom strojnoj obradi. Može se odvijati u sve tri smjene. Potrebno je poznavati sve sigurnosne aspekte koje zahtijeva upravljanje takvim strojem.

2. KOMPETENCIJE KOJE POLAZNIK STJEČE ZAVRŠETKOM PROGRAMA

1. Podesiti i pripremiti CNC tokarilicu
2. Koristiti se mjernim alatima, napravama i priborom CNC tokarilice
3. Rukovati upravljačkom jedinicom CNC tokarilice
4. Unijeti program u upravljačku jedinicu stroja i izvršiti simulaciju obrade
5. Pratiti izvođenje programa prema definiranoj tehnologiji
6. Provesti održavanje CNC tokarilice
7. Prepoznati izvore opasnosti, čuvati zdravlje i čovjekov okoliš te primijeniti mjere zaštite na radu

3. TRAJANJE PROGRAMA I NAČIN IZVOĐENJA

Program osposobljavanja u trajanju od 145 sati realizirat će se redovitom nastavom ili konzultativno – instruktivnom nastavom, prema nastavnom planu i programu.

Teorijski dio nastave u trajanju od 35 sati realizirat će se u učionicama ustanove, a praktični dio programa u trajanju od 110 sati realizirat će se pod nadzorom mentora kod poslodavca s kojim ustanova ima sklopljen ugovor o poslovnoj suradnji ili u specijaliziranoj učionici ustanove, opremljenoj odgovarajućim nastavnim sredstvima (za CNC tehnologiju opremljena CNC tokarilicama).

Konzultativno – instruktivna nastava: broj skupnih konzultacija iznosi 2/3 sati od ukupnog broja sati teorijske nastave planirane u programu za nastavu pojedine cjeline. Skupne konzultacije u trajanju od 24 sata izvode se s cijelom obrazovnom skupinom i obavezne su za sve polaznike. Individualne konzultacije u trajanju od 11 sati provode se putem e-pošte, telefonski, neposredno, prema potrebi polaznika.

Prije provođenja nastavne cjeline Praktična nastava, polaznike je potrebno pripremiti za praktičan rad u radnom okruženju u skladu s programom.

Praktična nastava provodi se u punom fondu sati. Rad polaznika na praktičnoj nastavi nadzirat će mentor. Polaznici vode dnevnik praktične nastave.

4. NASTAVNI PLAN I PROGRAM

4.1. Nastavni plan

Redovita nastava

Rb.	Nastavna cjelina	Broj sati		
		T	PN	Ukupno
1.	Dijelovi i uređaji CNC tokarilice	13	-	13
2.	CNC programiranje-osnovni pojmovi	5	-	5
3.	CNC tokarenje	10	-	10
4.	Zaštita na radu	7	-	7
5.	Praktična nastava	-	110	110
UKUPNO		35	110	145

T – teorijska nastava, PN – praktična nastava

Konzultativno – instruktivna nastava

Rb.	Nastavna cjelina	Broj sati			
		T		PN	Ukupno
		SK	IK		
1.	Dijelovi i uređaji CNC tokarilice	9	4	-	13
2.	CNC programiranje-osnovni pojmovi	3	2	-	5
3.	CNC tokarenje	7	3	-	10
4.	Zaštita na radu	5	2		7
5.	Praktična nastava	-	-	110	110
UKUPNO		24	11	110	145

T – teorijska nastava   PN – praktična nastava

SK – skupne konzultacije   IK – individualne konzultacije

4.2. Nastavni program

4.2.1. CJELINA: Dijelovi i uređaji CNC tokarilice (13 sati)

TEMA	SADRŽAJ	ISHODI UČENJA	BROJ SATI
Povijesni razvoj CNC strojeva	<ul style="list-style-type: none"> - razvoj CNC strojeva u svijetu - razvoj CNC strojeva u RH - prednosti i nedostaci CNC alatnih strojeva 	<ul style="list-style-type: none"> - opisati razvoj CNC alatnih strojeva u svijetu i u RH - navesti prednosti i nedostatke CNC alatnih strojeva 	T1
Dijelovi i uređaji CNC tokarilice	<ul style="list-style-type: none"> - vrste CNC tokarilica - postolje CNC tokarilice - glavno vreteno - posmični motori - stezni uređaji CNC tokarilice - revolverski suport - revolverska glava 	<ul style="list-style-type: none"> - nabrojati vrste CNC tokarilica - nabrojati i opisati sklopove CNC tokarilice - objasniti ulogu i značaj sklopova kod upravljanja CNC tokarilicom 	T2
Upravljačka jedinica CNC tokarilice SINUMERIK 840D	<ul style="list-style-type: none"> - adresno-brojčani dio upravljačke jedinice tokarilice - strojni dio upravljačke jedinice tokarilice - PC tipkovnica CNC tokarilice - zaslon upravljačke jedinice tokarilice - druge upravljačke jedinice tokarilice (Fanuc, Mitsubishi) 	<ul style="list-style-type: none"> - objasniti način korištenja adresno-brojčanog dijela upravljačke jedinice - objasniti način korištenja strojnog dijela upravljačke jedinice - koristiti PC tipkovnicu i funkcijske tipke - opisati ulogu i način korištenja zaslona upravljačke jedinice 	T4
Program upravljanja CNC tokarilicom WINNC	<ul style="list-style-type: none"> - Start izbornik programa WINNC - odabir programa SINUMERIK840D Turn za tokarenje - radno područje MACHINE (JOG, MDA, AUTO) - prekidači i funkcijske tipke za prelazak u različite modove rada - radno područje PARAMETER (podaci o alatu-Tool offset, postavljanje nultočaka stroja-Work offset, zero offset) - funkcijske tipke za definiranje podataka o alatu i postavljanje nultočke 	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati start izbornik programa WINNC - opisati odabir i odabrati program za tokarenje -prepoznati i opisati radno područje MACHINE - objasniti i koristiti prekidače i funkcijske tipke za prelazak u različite modove rada - prepoznati i opisati radno područje PARAMETER - opisati namjenu i koristiti funkcijske tipke za definiranje 	T6

	<ul style="list-style-type: none"> - radno područje PROGRAM (pisanje programa, upravljanje programom) - radno područje SERVICES (učitavanje programskih podataka) - radno područje DIAGNOSIS (prikazivanje alarma i poruka) 	<p>podataka o alatu i postavljanju nultočke</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati i opisati radno područje PROGRAM - prepoznati i opisati radno područje SERVICES - prepoznati i opisati radno područje DIAGNOSIS 	
<p>Metode rada: verbalne metode (metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora), vizualne metode</p> <p>Materijalni uvjeti: specijalizirana učionica za CNC tehnologiju (ploča, računala, LCD projektor, CNC tokarilica, CNC programski paketi, alati za strojnu obradu metala, mjerni uređaji)</p> <p>Kadrovski uvjeti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - magistar inženjer strojarstva/diplomirani inženjer strojarstva - profesor strojarstva - stručni specijalist inženjer strojarstva. <p>Literatura i drugi izvori znanja za polaznike:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mladen Bošnjaković: <i>Numerički upravljani alatni strojevi</i>, „Školska knjiga”, Zagreb 2009. <p>Literatura i drugi izvori znanja za nastavnike:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mladen Bošnjaković: <i>Numerički upravljani alatni strojevi</i>, „Školska knjiga”, Zagreb 2009. 2. Abramović - Cvjetičanin - Dill - Šurina: <i>Tehnologija obrade na numerički upravljanim tokarilicama</i>, „Školska knjiga”, Zagreb 3. Upute za korištenje programa Sinumerik 840D 4. Upute za korištenje EMCO CNC strojeva 			

4.2.2. CJELINA: CNC programiranje – osnovni pojmovi (5 sati)

TEMA	SADRŽAJ	ISHODI UČENJA	BROJ SATI
CNC program	<ul style="list-style-type: none"> - definicija CNC programa - struktura CNC programa - blok, riječ, adresa - šifra ili kod, fizikalna vrijednost 	<ul style="list-style-type: none"> - izreći definiciju CNC programa - objasniti strukturu CNC programa - navesti osnovne pojmove i korake programiranja prema ISO kodu - razlikovati ključne pojmove u strukturi CNC programa 	T2
Koordinatni sustavi	<ul style="list-style-type: none"> - Kartezijski koordinatni sustav - polarni koordinatni sustav - apsolutne koordinate - inkrementalne ili relativne 	<ul style="list-style-type: none"> - opisati Kartezijski koordinatni sustav - opisati polarni koordinatni sustav - usporediti apsolutni i inkrementalni koordinatni sustav 	T1

	koordinate		
Karakteristične točke CNC tokarilice prema ISO standardu	<ul style="list-style-type: none"> - strojna nul-točka M - nul-točka radnog komada W - referentna točka R - referentna točka alata T 	<ul style="list-style-type: none"> - navesti međunarodne oznake karakterističnih točaka prema ISO standardu i njihovo značenje - razlikovati namjenu karakterističnih točaka u CNC programu 	T1
Glavne G i pomoćne M funkcije	<ul style="list-style-type: none"> - osnovne M funkcije - osnovne G funkcije 	<ul style="list-style-type: none"> - navesti osnovne M funkcije - nabrojati osnovne G funkcije - prepoznati osnovne M i G funkcije u napisanom CNC programu 	T1
Metode rada: verbalne metode (metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora), vizualne metode			
Materijalni uvjeti: specijalizirana učionica za CNC tehnologiju (ploča, računala, LCD projektor, CNC tokarilica, CNC programski paketi, alati za strojnu obradu metala, mjerni uređaji)			
Kadrovski uvjeti:			
<ul style="list-style-type: none"> - magistar inženjer strojarstva/diplomirani inženjer strojarstva - profesor strojarstva - stručni specijalist inženjer strojarstva. 			
Literatura i drugi izvori znanja za polaznike:			
1. Mladen Bošnjaković: <i>Numerički upravljani alatni strojevi</i> , „Školska knjiga”, Zagreb 2009.			
Literatura i drugi izvori znanja za nastavnike:			
1. Mladen Bošnjaković: <i>Numerički upravljani alatni strojevi</i> , „Školska knjiga”, Zagreb 2009.			
2. Abramović - Cvjetičanin - Dill - Šurina: <i>Tehnologija obrade na numerički upravljanim tokarilicama</i> , „Školska knjiga”, Zagreb			
3. Upute za korištenje programa Sinumerik 840D			
4. Upute za korištenje EMCO CNC strojeva			

4.2.3. CJELINA: CNC tokarenje (10 sati)

TEMA	SADRŽAJ	ISHODI UČENJA	BROJ SATI
Tipične operacije obrade na tokarilici	<ul style="list-style-type: none"> - uzdužno vanjsko i unutarnje tokarenje - obrada čela - izrada konusa i profilnih površina - izrada žljebova - odsijecanje - zabašivanje, bušenje i razvrtanje - izrada navoja - hrapavljenje površine 	<ul style="list-style-type: none"> - nabrojiti i opisati tipične operacije obrade na tokarilici 	T4
Alati za tokarenje	<ul style="list-style-type: none"> - tokarski noževi: 	<ul style="list-style-type: none"> - nabrojati dijelove tokarskog noža 	T2

	vrste prema namjeni izvedba, dijelovi - rezne pločice	- razlikovati vrste tokarskih noževa prema namjeni - razlikovati vrste reznih pločica prema namjeni	
Režimi obrade kod tokarenja	- brzina rezanja - posmak - dubina rezanja - dodatak materijala za završnu obradu - izbor režima obrade kod tokarenja	- navesti i opisati režime rada kod tokarenja - objasniti izbor režima obrade kod tokarenja	T2
Tehnološka dokumentacija kod obrade tokarenjem	- radionički crtež - plan stezanja - operacijski list - plan alata - plan rezanja	- navesti vrste tehničkih crteža - objasniti značaj i primjenu tehnološke dokumentacije kod programiranja CNC strojeva - analizirati radionički crtež i pripadajuću tehnološku dokumentaciju	T2
<p>Metode rada: verbalne metode (metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora), vizualne metode</p> <p>Materijalni uvjeti: specijalizirana učionica za CNC tehnologiju (ploča, računala, LCD projektor, CNC tokarilica, CNC programski paketi, alati za strojnu obradu metala, mjerni uređaji)</p> <p>Kadrovski uvjeti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - magistar inženjer strojarstva/diplomirani inženjer strojarstva - profesor strojarstva - stručni specijalist inženjer strojarstva 			
<p>Literatura i drugi izvori znanja za polaznike:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mladen Bošnjaković: <i>Numerički upravljani alatni strojevi</i>, „Školska knjiga”, Zagreb 2009. 2. Andrija Pukšec: <i>Tehnologija tokarenja</i>, "Naklada MD", Zagreb, 1996. 			
<p>Literatura i drugi izvori znanja za nastavnike:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mladen Bošnjaković: <i>Numerički upravljani alatni strojevi</i>, „Školska knjiga”, Zagreb 2009. 2. Andrija Pukšec: <i>Tehnologija tokarenja</i>, "Naklada MD", Zagreb, 1996. 			

4.2.4 CJELINA: Zaštita na radu (7 sati)

TEMA	SADRŽAJ	ISHODI UČENJA	BROJ SATI
Zaštita na radu	<ul style="list-style-type: none"> - propisi o zaštiti na radu - mjere zaštite i rad na siguran način - sredstva osobne zaštite na radu - ekološko zbrinjavanje otpadnog materijala 	<ul style="list-style-type: none"> - nabrojati odgovarajuće propise zaštite na radu - opisati primjenu mjera zaštite na radu i mjera za sprečavanje nezgoda na radu - pokazati korištenje sredstva osobne zaštite na radu - opisati zbrinjavanje otpadnog materijala na ekološki prihvatljiv način 	T3
Izvori opasnosti	<ul style="list-style-type: none"> - električni izvori opasnosti - zaštita od udara električne struje - opasnost od požara - opasnosti pri radu sa strojevima za obradu metala - izvori opasnosti i njihova otklanjanja u području strojne obrade materijala 	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznati električne izvore opasnosti - opisati mjere zaštite od udara električne struje - prepoznati izvore opasnosti od požara - opisati korištenje strojeva za obradu metala na siguran način 	T3
Osnove prve pomoći	<ul style="list-style-type: none"> -osnovni postupci pružanja prve pomoći kod ozljeda nastalih pri rukovanju CNC tokarilicom 	<ul style="list-style-type: none"> - opisati osnovne postupke pružanja prve pomoći kod ozljeda nastalih pri rukovanju CNC tokarilicom 	T1

Metode rada: verbalne metode (metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora, metoda pisanja), vizualne metode (metoda demonstracije, metoda simulacije)

Materijalni uvjeti: učionica s potrebnom opremom (ploča, računala, LCD projektor, CNC simulatori, alatni strojevi, alati, mjerni uređaji), sredstva osobne zaštite, oprema za pružanje prve pomoći i gašenje požara

Kadrovski uvjeti:

- magistar inženjer strojarstva/diplomirani inženjer strojarstva s licencom iz ZNR
- magistar zaštite na radu/diplomirani inženjer zaštite na radu
- magistar inženjer sigurnosti/diplomirani inženjer sigurnosti

Literatura i drugi izvori znanja za polaznike:

1. Ivan Bolf: *Zaštita na radu, priručnik za učenike srednjih škola*, Školske novine, 2006.

Literatura i drugi izvori znanja za nastavnike:

1. Ivan Bolf: *Zaštita na radu, priručnik za učenike srednjih škola*, Školske novine, 2006.

4.2.5. CJELINA: Praktična nastava (110 sati)

TEMA	SADRŽAJ	ISHODI UČENJA	BROJ SATI
Osnove ZNR	<ul style="list-style-type: none"> - osobna zaštitna sredstva - postupci pružanja prve pomoći kod ozljeda nastalih pri rukovanju CNC tokarilicom 	<ul style="list-style-type: none"> - koristiti sredstva osobne zaštite na radu - izvesti osnovne postupke pružanja prve pomoći 	PN3
Osnovni tehnički podaci o CNC tokarilici	<ul style="list-style-type: none"> - radni prostor tokarilice, sigurnosne naljepnice, sigurnosne procedure, upute za siguran rad sa strojem - snaga pogona glavnog vretena - gibanje osi - revolver glava, magazin alata - masa stroja - ukupno instalirana snaga 	<ul style="list-style-type: none"> - pripremiti radni prostor tokarilice za rad na siguran način - odrediti osnovne tehničke karakteristike tokarilice: snaga pogona glavnog vretena, gibanje osi, revolver glava, magazin alata, masa stroja i ukupno instalirana snaga 	PN3
Upravljačka jedinica tokarilice	<ul style="list-style-type: none"> - naziv upravljačke jedinice - funkcijske tipke - MODE selektor - potencijometar posmaka 	<ul style="list-style-type: none"> - koristiti upravljačku jedinicu za podešavanje, pripremu i rad stroja 	PN10
Uključivanje tokarilice	<ul style="list-style-type: none"> - pokretanje tokarilice - redoslijed postupaka - sigurnosna sklopka - alignacija osi – ref. točka 	<ul style="list-style-type: none"> - pokrenuti tokarilicu na pravilan način - izvršiti alignaciju osi 	PN2
Modovi rada tokarilice	<ul style="list-style-type: none"> - ručni mod rada – JOG - MDI - programski mod rada - DNC 	<ul style="list-style-type: none"> - koristiti različite modove rada 	PN5
Stezanje predmeta obrade kod tokarenja	<ul style="list-style-type: none"> - vrste stezanja predmeta obrade - način stezanja predmeta obrade 	<ul style="list-style-type: none"> - izvršiti stezanje predmeta obrade prema planu stezanja na pravilan i siguran način 	PN5
Snimanje nul-točke W	<ul style="list-style-type: none"> - određivanje nultog alata - snimanje nul-točke W - upisivanje vrijednosti u memoriju nul-točaka - WORK OFFSET 	<ul style="list-style-type: none"> - snimiti nul-točku radnog komada - pohraniti podatke u memoriju nul-točaka 	PN4
Prednamještanje i mjerenje alata	<ul style="list-style-type: none"> - sustav stezanja alata CNC tokarilice (revolver glava) - broj alata prema mjestu stezanja u revolver glavu (funkcija T) - funkcija izmjene alata M06 i osnovni uvjeti za izmjenu alata 	<ul style="list-style-type: none"> - primijeniti pravila postavljanja, stezanja izmjene alata - upotrijebiti alate prema vrsti stezanja i obrade - provjeriti osnovne uvjete za izmjenu alata 	PN5
Mjerenje alata	<ul style="list-style-type: none"> - osnovni princip mjerenja geometrije alata - referentna točka alata (N) 	<ul style="list-style-type: none"> - provesti mjerenja geometrije alata - izmjeriti alat optičkim uređajem na stroju i izvan stroja 	PN10

	<ul style="list-style-type: none"> - način ručnog vođenja osi - mjerenje geometrije alata optičkim uređajem na stroju - mjerenje geometrije alata optičkim uređajem izvan stroja - mjerenje geometrije alata doticanjem predmeta obrade - upis podataka o: <ul style="list-style-type: none"> - izmjerenim vrijednostima alata - korekciji alata - tipu alata - radijusu oštrice alata 	<ul style="list-style-type: none"> - izmjeriti geometriju alata doticanjem predmeta obrade - upisati podatke o izmjerenim vrijednostima - primijeniti korekciju alata i njen upis u memorijsku lokaciju 	
Programski mod rada	<ul style="list-style-type: none"> - unos CNC programa - provjera programa - korekcija programa - pohranjivanje programa - izvođenje programa i izrada dijela 	<ul style="list-style-type: none"> - unijeti program u upravljačku jedinicu - pokrenuti simulaciju - provjeriti program - izraditi probni komad 	PN10
Izrada predmeta CNC tehnologijom	<ul style="list-style-type: none"> - priprema i podešavanje stroja - unos programa u upravljačku jedinicu - simulacija obrade - namještanje alata - tokarenje predmeta - mjerenje i kontrola izratka pomičnim mjerilom 	<ul style="list-style-type: none"> - pripremiti i podesiti stroj - izvršiti unos i odabir programa - izvršiti simulaciju obrade - uočiti nepravilnosti tijekom procesa tokarenja predmeta - izvršiti mjerenje i kontrolu izratka pomičnim mjerilom 	PN48
Održavanje CNC tokarilice	<ul style="list-style-type: none"> - čišćenje, mjesta podmazivanja i vrste ulja i masti za podmazivanje - održavanje, zamjena oštećenih i istrošenih dijelova stroja 	<ul style="list-style-type: none"> - čistiti i podmazati CNC tokarilicu - provesti redovitopogonsko održavanje i zamjenu oštećenih i istrošenih dijelova stroja 	PN3
Osnove zaštite okoliša	<ul style="list-style-type: none"> - zbrinjavanje otpadnih materijala 	<ul style="list-style-type: none"> - zbrinuti otpadni materijal i materijal za reciklažu 	PN2

Metode rada: verbalne metode (metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora), vizualne metode (metoda demonstracije, metoda simulacije), praktične metode (metoda praktičnog rada)

Materijalni uvjeti: poslodavac s kojim ustanova ima sklopljen ugovor o poslovnoj suradnji ili specijalizirana učionica za CNC tehnologiju (ploča, računala, LCD projektor, CNC tokarilica, CNC programski paketi, alati za strojnu obradu metala, mjerni uređaji)

Kadrovski uvjeti:
za nastavnika

- magistar inženjer strojarstva/diplomirani inženjer strojarstva
- profesor strojarstva
- stručni specijalist inženjer strojarstva/brodostrojarstva/brodogradnje ili industrijskog inženjerstva

za strukovnog učitelja

- sveučilišni prvostupnik inženjer strojarstva/brodostrojarstva/brodogradnje ili industrijskog inženjerstva

za suradnika u nastavi

- SSS strojarske struke ili druge struke tehničkog smjera s radnim iskustvom na ovim poslovima minimalno 5 godina.

Literatura i drugi izvori znanja za polaznike:

1. Mladen Bošnjaković: *Numerički upravljani alatni strojevi*, „Školska knjiga”, Zagreb 2009.

Literatura i drugi izvori znanja za nastavnike:

1. Mladen Bošnjaković: *Numerički upravljani alatni strojevi*, „Školska knjiga”, Zagreb 2009.
2. Abramović - Cvjetičanin - Dill - Šurina: *Tehnologija obrade na numerički upravljanim tokarilicama*, „Školska knjiga”, Zagreb
3. Upute za korištenje programa Sinumerik 840D
4. Upute za korištenje EMCO CNC strojeva

5. ZAVRŠNA PROVJERA STEČENIH ZNANJA I VJEŠTINA

Završna provjera programa osposobljavanja obuhvaća pisanu/usmenu provjeru stručnih sadržaja prema planiranim ishodima učenja te praktičnu provjeru, prema sadržajima koje odredi povjerenstvo.

O završnoj provjeri vodi se zapisnik i provodi je tročlano povjerenstvo.

Praktična provjera obuhvaća:

- pripremu tokarilice
- prednamještanje i snimanje alata
- tokarenje zadanog strojnog dijela na CNC tokarilici.

Svakom polazniku nakon uspješno završene provjere stečenih znanja i vještina izdaje se *Uvjerenje o osposobljavanju za rukovatelja CNC tokarilicom.*

Napomena:

Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje korišteni u ovom dokumentu odnose se jednako na oba roda (muški i ženski) i na oba broja (jedinu i množinu), bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnosno u jednini ili množini.

Broj i datum mišljenja na program (popunjava Agencija):

KLASA	602-07/19-01/68
URBROJ	332-04-02/8-19-02
Datum izdavanja mišljenja na program	15. ožujka 2019.